

Тема 1. Поняття та значення міжнародної системи фінансового моніторингу

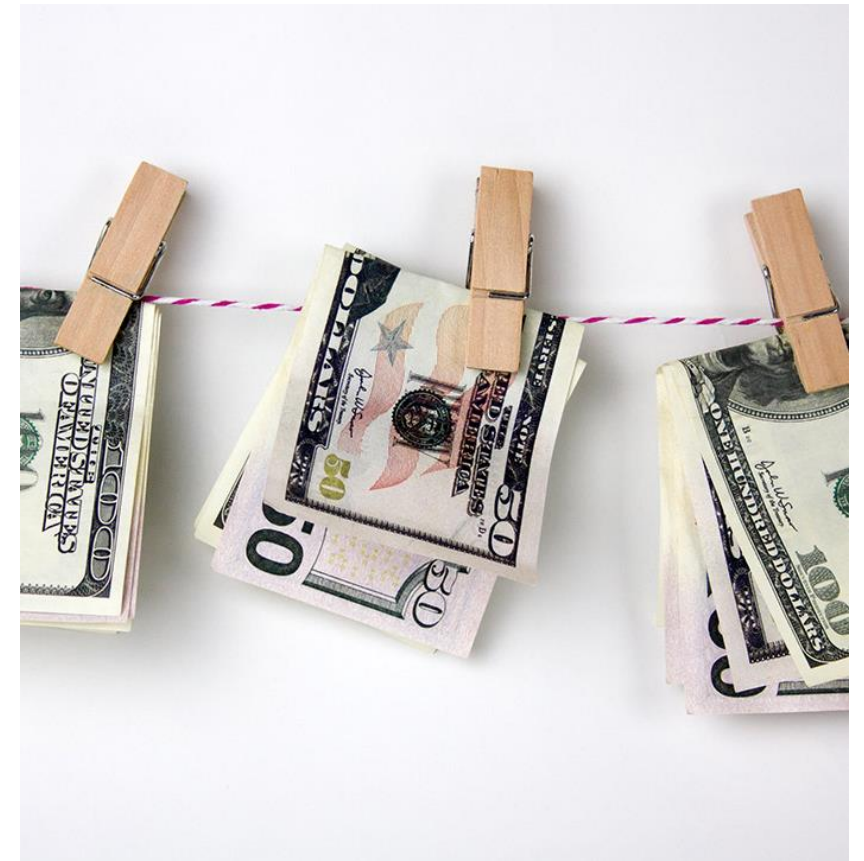
Лекції 1 та 2

Оцінювання

1. Виконання завдань – 25 балів
2. Доповіді чи презентації (3 шт.) – 15 балів
3. Опитування – 20 балів
4. Тестування – 25 балів
5. Індивідуальне завдання/написання тез доповідей – 15 балів

Виникнення поняття «відмивання коштів»

- **Термін** походить від англійського «*money laundering*».
- **Легенда про Аль Капоне.** У 1920-х роках у США мафія використовувала мережу автоматичних пралень для легалізації готівки від незаконного продажу алкоголю (бутлегерства). Брудні гроші змішувалися з легальним виторгом від прання білизни.
- **Юридичне закріплення.** Вперше офіційно термін було вжито в юридичному контексті лише у **1973 році** під час скандалу «Вотергейт» у США

Еволюція поняття

1970-ті – 1980-ті

- Основна увага приділялася боротьбі з доходами від **наркобізнесу**

1988 рік

- Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин

1989 рік

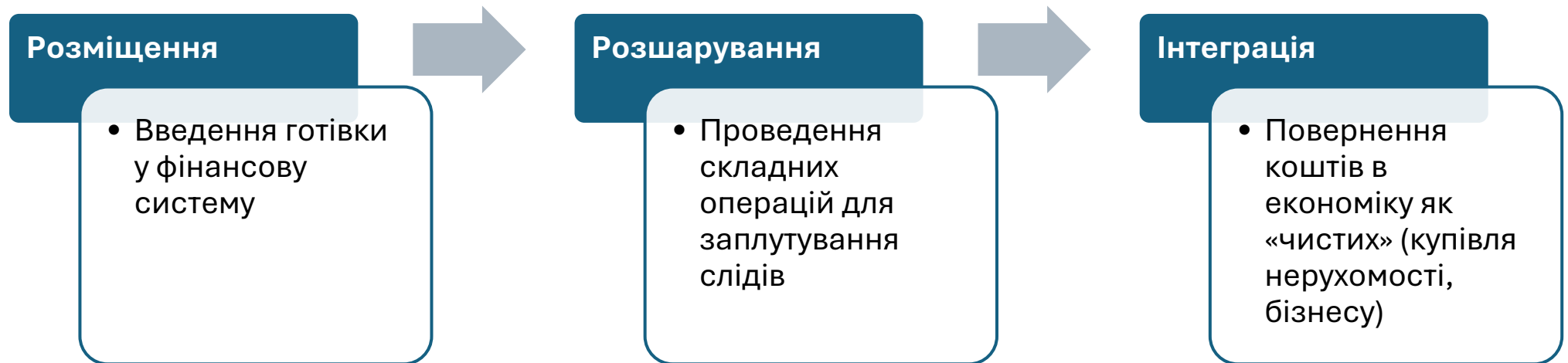
- Створення **FATF**

Після 11 вересня 2001 року

- До сфери фінансового моніторингу було терміново додано боротьбу з **фінансуванням тероризму**

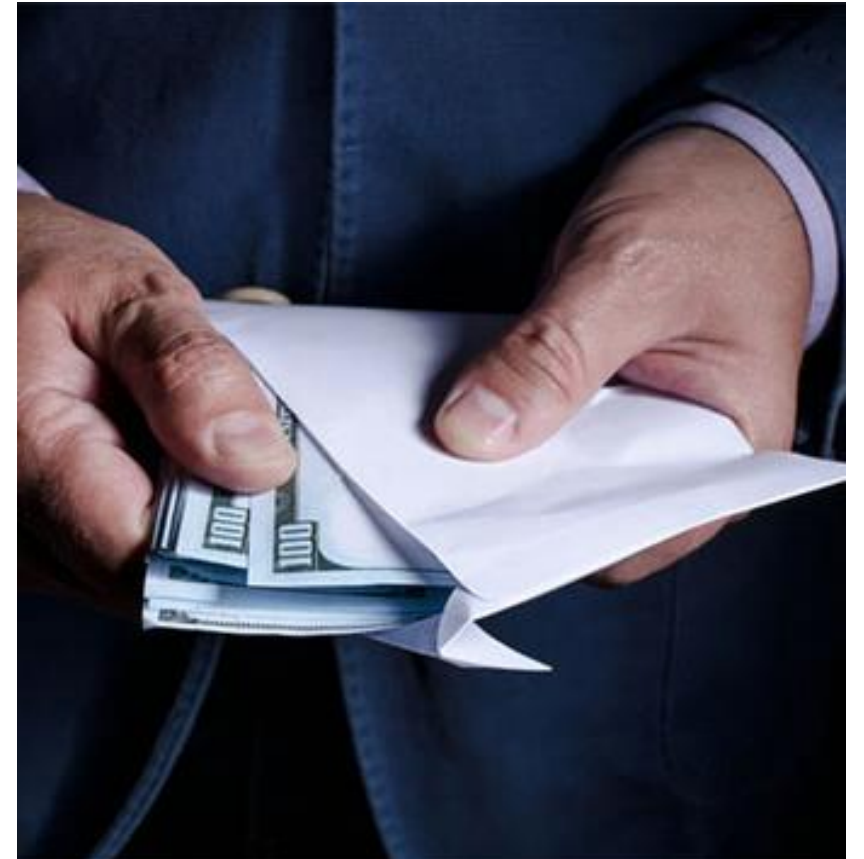
Природа відмивання коштів

- Процес приховування справжнього походження або призначення незаконно здобутих коштів для надання їм вигляду легальних

Особливості фінансування тероризму

- На відміну від відмивання коштів, де джерело завжди **кримінальне**, фінансування тероризму може здійснюватися за рахунок **легальних джерел** (благодійні внески, особисті кошти, прибутки від бізнесу).

Фінансування тероризму: природа явища

- **Мета.** Не отримання прибутку, а підтримка ідеологічної діяльності та вчинення злочинів.
- **Напрямки.** Забезпечення логістики, зброї, тренувань та пропаганди.
- **Зворотний цикл.** Якщо відмивання — це «брудні гроші стають чистими», то фінансування тероризму — це «чисті або брудні гроші стають кривавими».

Етапи фінансування тероризму

- **Етап збору** передбачає залучення коштів, призначених для терористичних угруповань. Способи фінансування тероризму можуть бути різноманітними, а найбільш типовими є прямі пожертви окремих осіб, установ, організацій; злочинна діяльність; використання благодійних та некомерційних організацій.
- На **етапі переміщення** визначається механізм переміщення цінностей, які можуть включати традиційний банківський сектор, різноманітні підприємства сфери послуг, контрабанду готівки, перерахунки між криптовалютними гаманцями тощо.

Етапи фінансування тероризму

- Останнім етапом фінансування тероризму є **використання коштів**, напрями якого можуть передбачати:
 - використання для терористичних угруповань (оплати зброї, матеріалів, обладнання, накладні витрати, засоби масової інформації та обміну повідомленнями, навчання та заробітна плата);
 - забезпечення локації (оренда або придбання прихованих сховищ, таємних місць для планування і виконання актів);
 - оплату іноземних бійців, їх територіальне переміщення, покриття витрат на оформлення паспорта та візи;
 - оплату повсякденних витрат, які складно ідентифікувати як пов'язані з тероризмом.

Найбагатші терористичні організації (станом на 2022 р.)

Рейтинг	Терористична організація	Річний дохід (млн дол. США)	Сфери діяльності	Основні джерела доходу
1	Талібан	2500	Афганістан і Пакистан	Податки і збори, незаконний обіг наркотиків і видобуток корисних копалин
2	Ансар Аллах	2000	Ємен	Податки з компаній і корпорацій, нелегальна торгівля нафтою
3	Хезболла	1200	Ліван і Сирія	Фінансова підтримка з Ірану, торгівля наркотиками
4	Аль-Каїда та її філії	600	Глобальна	Податки, незаконна торгівля (торгівля наркотиками, зброєю та людьми)
5	ХАМАС	500	Сектор Газа і Західний берег	Податки та збори, фінансова підтримка з Ірану
6	Робітнича партія Курдистану (РПК)	250	Туреччина, Ірак і Сирія	Незаконна торгівля (торгівля наркотиками, зброєю та людьми)
7	ІДІЛ та його філії	150	Глобальна	Податки, викрадення та незаконна торгівля (торгівля нафтою та старожитностями)
8	Справжня ІРА	70	Великобританії та Ірландії	Нелегальна торгівля тютюном
9	Катаїб Хезболла	50	Ірак і Сирія	Фінансова підтримка з Ірану
10	Палестинський ісламський джихад	35	Сектор Газа і Західний берег	Фінансова підтримка з Ірану

Деякі факти про фінансування ХАМАС

- ХАМАС, можливо, одна з найбагатших терористичних організацій у світі і поступається тільки ІДІЛ
- ХАМАС роками отримує гроші з різних джерел – від ЄС, ООН та інших міжнародних організацій, від таких країн, як Іран, росія, Сирія або Катар, а також від підконтрольних будівельних компаній, банків, благодійних фондів

Деякі факти про фінансування ХАМАС

- Річний дохід ХАМАС становить від **300 до 400 мільйонів доларів**
- ООН (за 2014-2020) вклала в Сектор Гази **4,5 мільярда доларів**.
- Структури ЄС – **730 мільйонів доларів**.
- Німеччина – **360 мільйонів доларів**.
- Річний бюджет «уряду» ХАМАС у Секторі Гази становить щонайменше **2,4 мільярда доларів**.
- ХАМАС заробляє ще **0,5 мільярда доларів** на рік на прикордонних переходах «Рафах» (Єгипет) і «Керем-Шало» (Ізраїль)

Фінансування розповсюдження зброї масового знищення

- **Фінансування розповсюдження зброї масового знищення** – це надання, збір або використання будь-яких активів (грошових коштів, майна) для розробки, виробництва, придбання, транспортування чи іншого розповсюдження ядерної, хімічної, біологічної зброї, за яке передбачені міжнародні санкції та кримінальна відповідальність

Система протидії
відмиванню коштів,
фінансуванню тероризму
та фінансуванню зброї
масового знищення

Система фінансового
моніторингу

Правоохоронний блок

Будь-яка система має багаторівневу ієрархічну структуру, що дозволяє кожному елементу зайняти свою нішу.

Система протидії відмивання коштів та фінансування тероризму має два рівні:

- міжнародний (глобальний)
- національний.

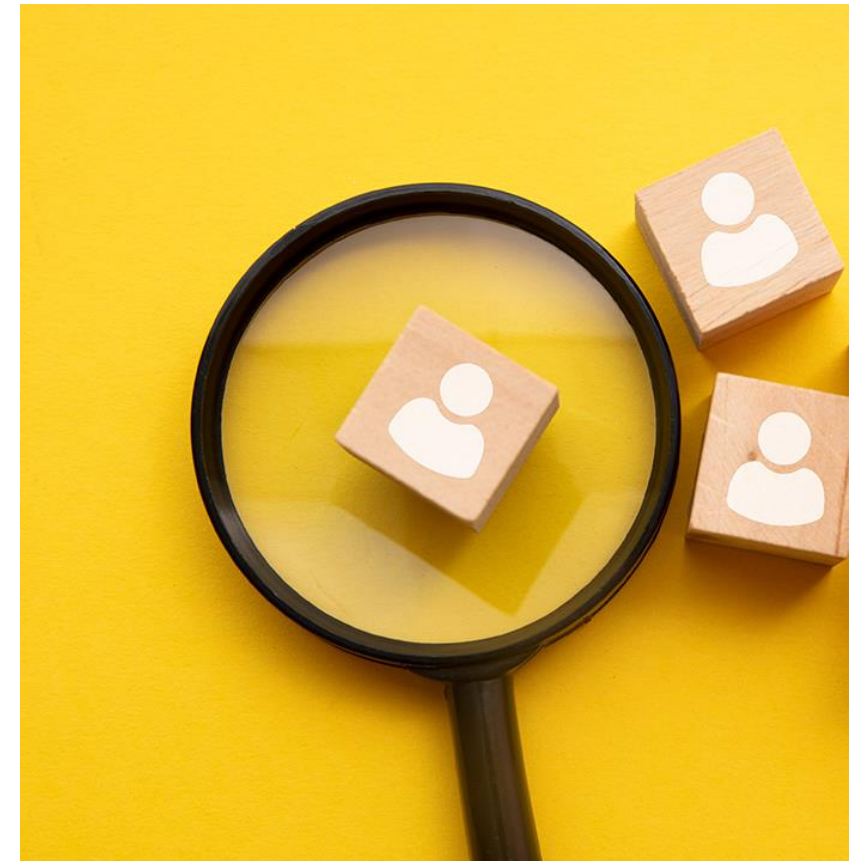
Кожен з рівнів має свою нормативно-правову базу та інституційні компоненти

-
- **Міжнародна система фінансового моніторингу** – це комплекс взаємопов’язаних відносин та механізмів, які забезпечують координацію та співпрацю між країнами щодо формування та реалізації сукупності заходів методологічного, рекомендаційного, просвітницького характеру, спрямованих на виявлення, аналіз та запобігання відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, що представлена міжнародними організаціями глобального та регіонального рівня

-
- **Національна система фінансового моніторингу** – це сукупність взаємопов’язаних елементів всередині однієї країни у сфері адміністративних, фінансових та правових відносин, які доповнюють один одного та формують єдиний механізм для протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму з врахуванням її національних стандартів та особливостей правової системи, які представлено сукупністю державних інституцій

Значення міжнародної системи фінансового моніторингу

Захист цілісності фінансового сектору

- Запобігання використанню фінансової системи злочинцями

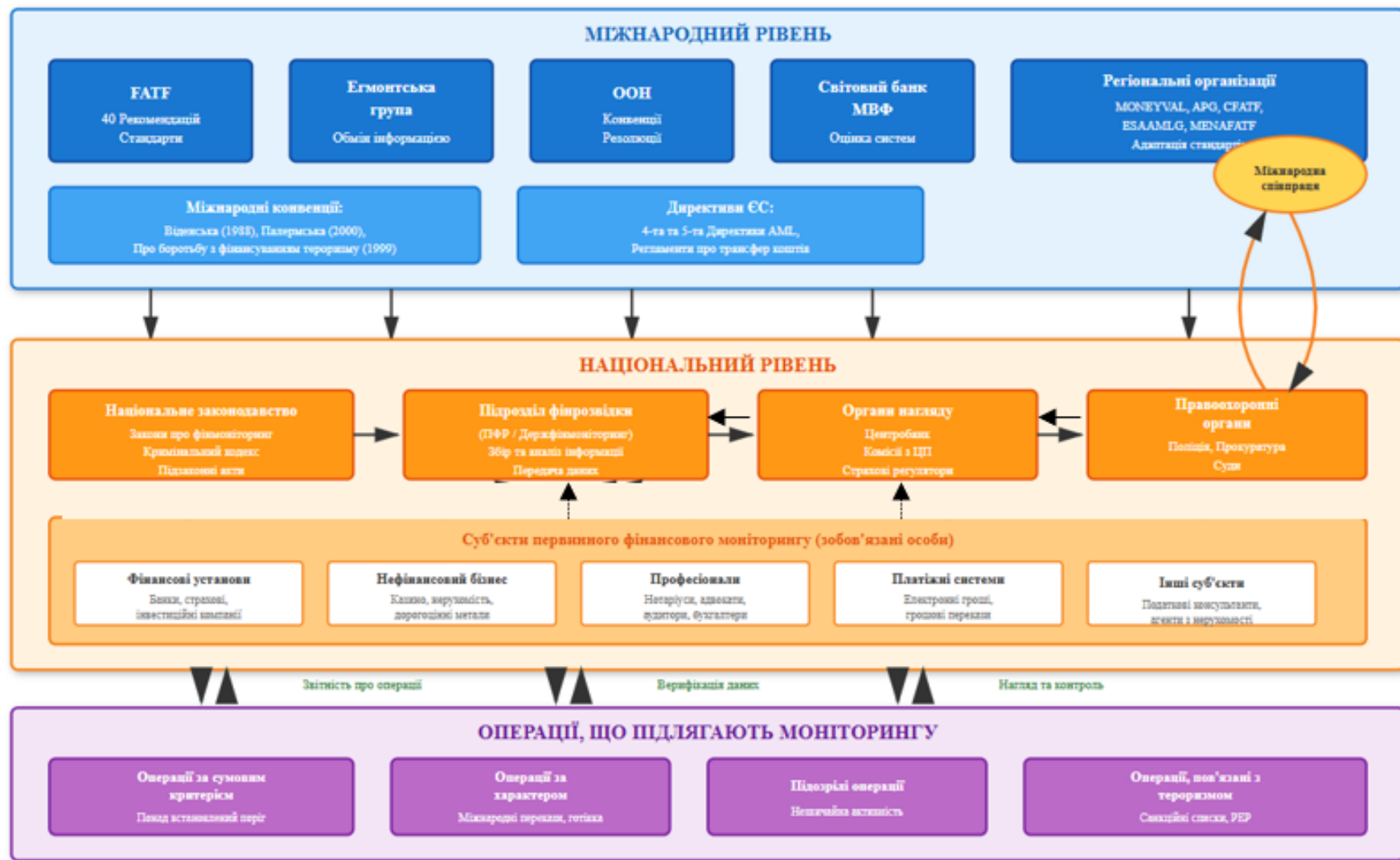
Економічна стабільність

- Відмивання грошей деформує ринкову конкуренцію

Глобальна безпека

- Перекриття каналів фінансування терористичних груп та розповсюдження зброї масового знищення

Структура міжнародної системи фінансового моніторингу

Принципи фінансового моніторингу

- Більш детально читати тут: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1807/1821>

- **Інструменти фінансового моніторингу** – це засоби, які використовуються суб'єктами фінансового моніторингу для боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму

- Більш детально читати тут:
- <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1900/1918>

